

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ЗАХИСТУ РОСЛИН, БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ

ПЛАН – ПРОСПЕКТ ДИСЕРТАЦІЇ

**на тему: «Основні шкідники пшениці озимої та контроль їх
чисельності в Лівобережному Лісостепу України»**

Спеціальність 202 «Захист і карантин рослин»

**Місце проведення досліджень:
ФГ «КОРОЛЬ» 1996, ФГ «АГОТЕХЛАБ»
Київська область Бориспільський район
с. Любарці**

АСПІРАНТ

**Керівник,
к.с.-г.н., доцент**

**ПОЛІЩУК
Олег Вікторович**

Лікар Я.О.

Київ - 2022

Актуальність теми. Збільшення виробництва зерна та підвищення його якості залишається основним завданням у вирішенні продовольчої проблеми. Останніми роками в зерновому кліні відмічається розширення площ посівів пшениці озимої. Це зумовлено як зростаючим ринковим попитом на зерно цієї культури, так і використанням її насіння в різних цілях.

До найбільш небезпечних шкідників пшениці озимої в Україні належать комплекс сисних - трипси, попелиці, клопи, внутрішньостеблових шкідників: - звичайний та чорний хлібні, представники двокрилих комах - шведські, чорна пшенична, озима мухи, опоміза пшенична та ін., які призводять до зниження продуктивності рослин та якісних показників зерна.

Загальною особливістю, яка об'єднує в одну групу цих шкідників, є прихований спосіб життя (в середині стебел) шкідливої стадії є як личинки та і дорослі комах. Така специфіка біології сисних шкідників значно ускладнює заходи захисту, а також сприяє значній заселеності та пошкодженості зернових колосових культур. Так, в Україні за останні роки середня щільність популяції значно зросла що зумовлено зниженням рівня агротехніки, неспроможністю та небажанням господарств використовувати сучасні засоби захисту, порушенням технологій їх застосування.

З огляду на це, за сучасних умов виробництва ця проблема є надзвичайно гострою і потребує ретельного дослідження та вивчення. Тому удосконалення заходів захисту пшениці озимої від основних (сисних) шкідників у Лівобережному Лісостепу України є досить актуальним.

Мета та завдання досліджень. Удосконалення екологічно орієнтованої системи заходів захисту пшениці озимої від основних (сисних) фітофагів з урахуванням особливостей їх біології та технології вирощування культури.

У відповідності до цього виконувались такі завдання:

- уточнити видовий склад основних шкідників на посівах пшениці озимої в Лівобережному Лісостепу України;
- дослідити особливості сезонної динаміки чисельності домінуючих видів;
- вивчити шкідливість сисних шкідників;
- визначити вплив агротехнічних прийомів на пошкодженість фітофагами пшениці озимої;
- оцінити ефективність способів застосування інсектицидів для захисту пшениці озимої від зазначеного комплексу шкідників.

Об'єкти досліджень: основні (сисні) фітофаги пшениці озимої, шкідливість та їх біологічні особливості, ентомофаги, інсектициди.

Предмет досліджень, удосконалення системи захисту посівів пшениці озимої від основних шкідників в Лівобережному Лісостепу України.

Методи досліджень:

- загальноприйняті в захисті рослин та ентомології: лабораторні, польові та виробничі дослідження для вивчення динаміки чисельності та шкідливості основних (сисних) шкідників а також оцінювання ефективності інсектицидів та їх сумішей.

ЗМІСТ (ОРІЄНТОВНИЙ)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 СТАН, ПРОБЛЕМА ТА АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Господарсько - економічне значення пшениці озимої
- 1.2. Особливості біології основних шкідників
- 1.3. Шкідливість трипсів
- 1.4. Біологія хлібних пильщиків
- 1.5. Шкідливість хлібних пильщиків
- 1.6. Ентомофаги внутрішньо стеблових шкідників
- 1.7. Агротехнічні заходи захисту рослин пшениці проти основних шкідників
- 1.8. Хімічні заходи захисту пшениці проти основних шкідників

РОЗДІЛ 2 МІСЦЕ, УМОВИ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

- 2.1. Ґрунтово-кліматичні умови зони досліджень
- 2.2. Технологія вирощування пшениці озимої
- 2.3. Методики проведення досліджень

РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ БІОЛОГІЇ СИСНИХ ШКІДНИКІВ В ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

- 3.1. Видовий склад сисних шкідників пшениці ярої та озимої
- 3.2. Особливості фенології, біології трипсів
- 3.3. Динаміка чисельності пшеничного трипса в посівах пшениці озимої
- 3.4. Шкідливість пшеничного трипса на пшениці озимій
- 3.5. Особливості розвитку звичайного хлібного пильщика

- 3.6. Вплив звичайного хлібного пильщика на врожайність та якість зерна пшениці озимої

РОЗДІЛ 4 АГРОТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІД СИСНИХ ФІТОФАГІВ

- 4.1. Вилив попередників та сортів пшениці озимої на пошкоджуваність рослин культури сисними шкідниками
- 4.3. Заселеність посівів пшениці сисними шкідниками залежно від строків та норм сівби

РОЗДІЛ 5 КОРИСНА ЕНТОМОФАУНА У ПОСІВАХ ПІВНИЦІ

- 5.1. Ентомофаги пшеничного трипса
- 5.2. Зараженість звичайного хлібного пильщика паразитом *Collyria soxator* Vill.
- 5.3. Динаміка чисельності хижих турунів, кокценилід залежно від попередників пшениці озимої

РОЗДІЛ 6 ВПЛИВ СПАЛЮВАННЯ ТА ЛУЩЕННЯ СТЕРНІ ПШЕНИЦІ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ШКІДНИКІВ

- 6.1. Чисельність фітофагів залежно від спалювання та лушіння стерні пшениці

6.2. Вплив спалювання та луціння стерні пшениці на динаміку чисельності наземної ентомофауни

РОЗДІЛ 7 ХІМІЧНІ ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІД ФІТОФАГІВ

7.1. Ефективність сучасних інсектицидів за обробки насіння пшениці озимої

РОЗДІЛ 8 ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ХІМІЧНОГО ЗАХИСТУ ПОСІВІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІД ШКІДНИКІВ

ВИСНОВКИ

ПРОПОЗИЦІ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ